

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาของประเทศจะเจริญก้าวหน้าไปได้ด้วยดีก็ต่อเมื่อ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน หรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ใช้เวลาในการปฏิบัติงาน สม่่าเสมอเต็มกำลังความสามารถ มีสุขภาพสมบูรณ์ มีเสถียรภาพทางครอบครัวมั่นคงพอสมควร และเห็นคุณค่าของงานที่กำลังดำเนิน หรือปฏิบัติอยู่ตามลักษณะของงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการครูของประเทศไทย ถ้าได้ปฏิบัติตามสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมจะมีผลทำให้ การศึกษาของประเทศเจริญก้าวหน้าไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแผนที่ 3

อย่างไรก็ตามถ้าได้พิจารณาเวลาในการปฏิบัติงานของราชการไทยทุกอาชีพแล้ว จะเห็นได้ว่าในคาบเวลา 1 ปี หรือ 365 วัน ข้าราชการครูโดยทั่ว ๆ ไป จะมีวันปฏิบัติราชการจริง ๆ เพียง 172 วัน ที่เหลือจะเป็นวันเสาร์ วันอาทิตย์ รวมทั้งวันหยุดทางราชการ 104 วัน นอกจากนั้นข้าราชการครูยังมีเวลาหยุดพักระหว่างเทอม 3 เทอม หรือประมาณ 48 วัน และมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น วันไหว้ครู วันแข่งขันกีฬา วันลูกเสือแห่งชาติ ฯลฯ รวมประมาณ 50 วัน ดังนั้น ครูจะมีเวลาสอนจริง ๆ ประมาณ 122 วัน

จากการสำรวจเกี่ยวกับวันลาที่สูญเสียไประหว่างปีของโรงเรียนในประเทศไทย ในปี ๒๕๐๖ โดย ไมตรี ชุมชัย และคณะ พบว่า จำนวนวันและเวลาที่โรงเรียนได้ทำการสอนจริง มักไม่ตรงตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้ สำหรับโรงเรียนในสังกัดกรมการฝึกหัดครูมีกำหนดให้สอน 1080 ชั่วโมงใน 1 ปี และพบว่า โรงเรียนในสังกัดกรมการฝึกหัดครู ทำการสอนได้จริงเพียง 954 ชั่วโมง หรือร้อยละ 88.3 ที่เหลือร้อยละ 11.7

จะเป็นเวลาที่เสียไปเพราะกิจกรรมอื่น ๆ¹ นอกจากนี้ยังปรากฏว่าครูไม่ได้ทำการสอน เพราะการลา ด้วยเหตุต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ครูที่ลาทุกประเภทร้อยละ 74.1 ของ จำนวน 13,08,3 คน ครูลาป่วยมากที่สุด รองลงมาคือลากิจ การลาของครูทำให้รัฐ ต้องจ่ายเงินให้ครูที่ลาประมาณปีละ 16 ล้านบาท²

ความสูญเปล่าทางการศึกษาดังกล่าวนี เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ความเจริญทางการ ศึกษาไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวนี้ จึงได้จัดการ ศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาทาง เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยปรับปรุงคุณภาพการ ศึกษา และ เพิ่มปริมาณให้มากขึ้นทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับประกาศนียบัตรวิชา การศึกษา ทั้งตอนต้นและตอนปลาย เพื่อให้สอดคล้องกับการขยายด้านปริมาณและคุณภาพทาง การศึกษาของประเทศ³ และเนื่องจากครูอาจารย์เป็นผู้ให้การศึกษานักเรียน อาจารย์ ที่มีคุณภาพจะเป็นกำลังสำคัญในการลงทุนด้านการศึกษา เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมาย กล่าวคือ ต้องให้การศึกษาระดับที่มีความรู้พอที่จะประกอบอาชีพได้ และจะต้องให้การ ศึกษาในระดับที่คน เหล่านั้นจะกลายเป็นพลเมืองดีของประเทศ⁴ ดังนั้นอาจารย์ที่มีคุณภาพ คือ รับผิดชอบต่อหน้าที่สูง จึงเป็นบุคคลที่ควรแก่การรับหน้าที่ถ่ายทอดวิชาความรู้และอบรม สั่งสอนในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียนฝึกหัดครู เพื่อให้ออกไปเป็นครูที่มีคุณภาพดีตามความ มุ่งหมายของการศึกษาต่อไป

ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านฝึกหัดครู และ

¹ ไมตรี รุณชัย, ธงชัย ลาวรรณ และรุ่ง เชนจิต "เวลาที่สูญเสียไปในระหว่าง ปีการศึกษา 2506 ของโรงเรียนในประเทศไทย" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์บัณฑิต คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2507).

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 63.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการศึกษา 2512 (พระนคร : โรงพิมพ์ ครุสภา, 2514) หน้า 77.

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนพัฒนาการศึกษามัธยมศึกษา 3 2515 - 2519 (พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนากรมการศาสนา, 2514) หน้า 43.

อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยครูควรเอาใจใส่ต่อหน้าที่จึงจะทำให้การเรียนของนักเรียนไม่ขาดตกบกพร่อง และจะเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน ถ้าปฏิบัติในตรงกันข้าม ผลเสียที่จะตามมา คือ นักเรียนได้รับความรู้ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย จะใค่นักเรียนฝึกหัดครูที่มีปริมาณแต่มีคุณภาพต่ำ ทำให้กระทบกระเทือนต่อการลงทุนทางการศึกษาของประเทศ นอกจากนี้ยังมีผลทำให้เวลาที่อาจารย์ทำการสอนในรอบปีหนึ่ง ๆ เป็นไปตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการได้วางไว้

อย่างไรก็ตามการที่ครูอาจารย์ไม่ได้ทำงานตามที่ตนนัดหรือไม่ได้ทำงานเต็มตามชั่วโมง และมีการลาป่วยเหตุต่าง ๆ ย่อมจะทำให้เกิดความสูญเสียทางการศึกษาไปได้⁵ และความสูญเสียทางการศึกษาอาจจะเพิ่มมากยิ่งขึ้น ถ้ากรรมการฝึกหัดครู หรือผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องมิได้หาทางป้องกันแก้ไข หรือมิได้ค้นหาสาเหตุที่แท้จริง หรือไม่ทราบจำนวนคนและจำนวนวันลาแต่ละประเภทอย่างแท้จริง ในปัจจุบันทางราชการก็ไม่สามารถที่จะจัดการลาของอาจารย์ให้หมดไปได้โดยเด็ดขาด ทั้งนี้เพราะอาจารย์และข้าราชการมีสิทธิ์ที่จะลาได้ตามระเบียบ การลาของข้าราชการแม้มีข้อที่นาสั่งเกณฑ์ว่า การลาของข้าราชการจะมีผลเสียหายต่อราชการส่วนรวมหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการครูเมื่อครูอาจารย์ผู้ใดลาหยุดไปได้มีการหาครูหรืออาจารย์มาทำการสอนแทนหรือไม่ เพราะการลาของอาจารย์ครั้งหนึ่ง ๆ จะทำให้เกิดความเสียหายแก่การเรียนการสอนไม่มากนักน้อย

ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นความสำคัญและเห็นคุณค่าของเวลาที่สูญเสียไป เนื่องจากการลาของอาจารย์วิทยาลัยครู ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิจัยหาสาเหตุของการลาประเภทต่าง ๆ และเปรียบเทียบจำนวนผู้ลาแต่ละประเภท เพื่อจะได้หาข้อแนะนำบางประการในอันที่จะนำไปใช้พิจารณาประสิทธิภาพในการทำงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครูต่อไป

⁵บุญชนะ อัจฉากร "การพัฒนาประเทศของรัฐบาลไทยในระบอบประชาธิปไตย" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ, เดือนพฤษภาคม 2513 (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513) หน้า 13

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการลาของอาจารย์วิทยาลัยครูในพระนครและชนบท ปีการศึกษา 2513 นี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. หาค่าเฉลี่ยจำนวนวันลา การออกคำสั่งจำนวนอาจารย์ที่ลาตามประเภทของการลาต่อไปนี้

- (1) การลาป่วย
- (2) การลาปฏิบัติงานส่วนตัวและพักผ่อน
- (3) การลาคลอด
- (4) การลาอุปสมบท
- (5) การลาศึกษาต่อทั้งในและนอกประเทศ
- (6) การลาอบรมและดูงาน
- (7) การลาเข้าร่วมราชการทหาร
- (8) การลาไปประกอบพิธีฮัจญ์ ณ เมืองเมกกะ

2. เปรียบเทียบประเภทการลาตามเพศ ภาวะการสมรส อายุราชการ อายุจริง และวุฒิ

3. หาจำนวนเงินที่รัฐต้องเสียเนื่องจากการลาทุกประเภทของอาจารย์ในวิทยาลัยครู

ขอตกลงเบื้องต้น

จำนวนคนที่ปรากฏอยู่ตามการลาแต่ละประเภทนั้น (855 คน) มีจำนวนที่แท้จริงแต่ถือว่าเป็นจำนวนผู้ลาที่ปรากฏอยู่ตามประเภทของการลานั้น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากบาง

คนมีการลาหลายประเภท เช่น นาย ก. ลา 3 ประเภท คือ ลาป่วย ลากิจ และลาอุปสม
 บท ถือว่ามีจำนวนผู้ลาเป็น 3 ครั้ง ยกเว้นจำนวนคนที่รัฐต้องจ่ายเงินให้นั้นจากจำนวนคน
 เท่าที่นับได้ตามปีงบประมาณ 2513 และปีงบประมาณ 2514 เป็นจำนวน 886 คน

สมมุติฐานของการวิจัย

การลาของข้าราชการที่เป็นอาจารย์ในวิทยาลัยครูมีจำนวนวันลาโดยเฉลี่ยไม่มาก
 กว่าที่ทางกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นอาจารย์ที่ทำการสอนอยู่ในวิทยากรุในพระนคร
 และธนบุรี ปีการศึกษา 2513 รวม 7 แห่ง ดังนี้

- วิทยาลัยครูสวนสุนันทา
- วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
- วิทยาลัยครูจันทระเกษม
- วิทยาลัยครูสวนกุหลิม
- วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์
- วิทยาลัยครูพระนคร
- วิทยาลัยครูธนบุรี

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ รวมอาจารย์สาธิตและอาจารย์บุบผาที่สังกัดใน
 วิทยากรุนั้น ๆ แต่ไม่รวมอาจารย์ที่มีชื่ออยู่ในวิทยาลัยนั้น ๆ แต่ได้ไปช่วยสำนักเลขาธิการ
 กรมหรือไปช่วยสอนในวิทยาลัยวิชาการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยนี้ มีดังนี้ คือ

เพศ ภาวะการสมรส อายุราชการ อายุจริง และวุฒิ

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ตัวอย่างประชากรที่ได้ อาจจะไม่สมบูรณ์ เนื่องจากมีอาจารย์บางคนเข้ารับราชการและออกจากราชการระหว่างปี และมีได้นำมาวิเคราะห์ เพราะทางแผนกทะเบียนประวัติกรมการฝึกหัดครูรวบรวมไว้ไม่ครบ

การคาดคะเนประเภทอาจจะไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง ซึ่งจะทำให้ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามความเป็นจริง

ความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัย

- อาจารย์ หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนในวิทยาลัยครู กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในพระนครและธนบุรี
- วันลาของอาจารย์ หมายถึง จำนวนวันซึ่งอาจารย์ยื่นใบลา ขออนุญาตลา
- ความสูญเสียเปล่า หมายถึง การที่รัฐจ่ายเงินให้ตามปกติในวันที่ลา
- ปีการศึกษา 2513 นับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2513
- วิทยาลัยครู (Teacher Training College) หมายถึง สถานฝึกหัดครูซึ่งทำหน้าที่ผลิตครูในระดับประกาศนียบัตร วิชาการศึกษาชั้นต้น และชั้นสูงสังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ